

LAGUTSKOTTETS betänkande N:o 17/1937

N:o 17/1937.

i anledning av landskapsnämndens framställning till Ålands landsting med förslag till landskapslag om fattigvården i landskapet Åland.

I anledning av förenämnda framställning, varöver landstinget inbegär lagutskottets utlåtande, får utskottet vördsammast framhålla följande:

Med hänsyn till att icke mindre än 30 olika paragrafer i rikets gällande fattigvårdslag blivit ändrade genom lagen av den 7 april 1933 och rikets fattigvårdslagstiftning i smärre avseenden undergått ändring jämväl genom fem andra lagar, vilka ändringar i rikslagstiftningen så gott som alla befugnits vara av den bärvidd, att de böra upptagas i landskapets fattigvårdslag, måste landskapsnämndens åtgärd att sammanföra alla fattigvården berörande stadganden i en enda lag hälsas med tillfredsställelse.

Innan utskottet går att beröra lagförslaget, sådant det föreligger, önskar utskottet uttala sig angående det under remissdebatten väckta och i princip understödda förslaget, att i lagen måtte införas ett stadgande, som berör området för de s.k. vårdlagarna. Det framhölls nämligen såsom en brist, vilken borde avhjälpas, att de kommunala fattigvårdsmyndigheterna sakna möjlighet att i stöd av gällande fattigvårdslag omhändertaga försummade och uppenbart vanvårdade barn för vård utom hemmet, om barnets föräldrar motsätta sig detta.

Det är riktigt, att gällande fattigvårdslag vidlades av sagda brist, men frågan har betydelse icke blott ur fattigvårdssynpunkt, utan även ur allmän social synpunkt. Fall kunna nämligen förekomma, där även barn av välsituerade föräldrar i samhällets intresse av olika orsaker böra omhändertagas för vård utom hemmet. Den lagstiftning, som i detta avseende bör komma ifråga, bör sålunda icke inskränkas enbart till barn av fattiga föräldrar. Något formellt hinder för att i fattigvårdslagen stadga om sådan vård för medellösa barn finnes ju icke, men då antydda missförhållanden i landskapet endast i undantagsfall kunna påvisas och lagstiftningsbehovet sålunda icke är alldeles trängande samt landstinget snarligen har att emotse ett förslag till en allmän vårdlag för

landskapet, i vilken lag stadgandet ifråga rätteligen hör hemma, anser utskottet det icke vara skäl att gå vårdlagstiftningen i förväg och införa stadganden i antytt anseende, helst dessa i anseende till den föreliggande lagens allmänna natur icke kunna bli fullt uttömmande.

Såsom en allmän anmärkning önskar utskottet framhålla, att lagförslaget icke innehåller något stadgande beträffande övervakning av fattigvården i kommunerna från landskapets sida. Sådan allmän övervakning torde icke heller efter självstyrelselagens ikraftträdande hava förekommit, ehuru i budgeten årligen för ändamålet upptagits anslag, men utskottet har likväl den uppfattningen, att fattigvårdsinspektion är behövlig och att sådan i någon form bör införas. Huru denna inspektion skall kunna anordnas, är utskottet likväl icke fullt på det klara med, då man icke gärna kan tänka sig möjligheten att i landskapet - hela riket är indelat i fem distrikt - för ändamålet anställa en inspektör med samma kompetens som distriktsinspektörerna i riket, vilka böra ha avlagt filosofiekandidatexamen med högsta vitsord i nationalekonomi eller på annat sätt visat sig innehava grundlig socialpolitisk utbildning och förtrogenhet med praktisk fattigvård. Emellertid synes frågan kunna ordnas separat, varför utskottet, på det att antagandet av denna viktiga landskapslag icke måtte fördröjas i anledning av denna ännu outredda detalj, beslutat för landstinget föreslå, att landstinget ville giva landskapsnämnden i uppdrag att taga frågan under övervägande och till landstinget inkomma med förslag till ordnandet av fattigvårdsinspektionen.

Vad förslaget i övrigt beträffar kan utskottet i huvudsak förorda detsamma, likväl med nedan angivna ändringar:

§ 27. På det att kommunerna icke måtte bli i tillfälle att i o- tillbörlig grad utnyttja den jämväl enligt gällande fattigvårdslag dem medgivna möjligheten att alternativt av ekonomiska skäl undandraga sig byggandet av kommunalhem eller förvärva delägarskap i Ålands kommunalhem, har utskottet föreslagit att ur § 27 mom. 3 strykes orden: "..... eller anstånd med anläggning av kommunalhem av ekonomiska skäl är nödvändigt." Enligt utskottets uppfattning bör nämligen befrielse kunna beviljas endast i det fall, att fattigvårdsförhållandena såsom sådana icke betinga anskaffande av kommunalhem eller andel i sådant, ty för

en kommun, som gått in för att undandraga sig ifrågavarande skyldighet, kommer det aldrig att vara svårt att påvisa sådant ekonomiskt skäl, som gör befrielse nödvändig.

§ 28. Uttrycket "internier av annat slag" i slutet av mom. 2 förefaller mindre lyckat och har av utskottet utbytt mot "andra internier".

§ 34. Enligt detta lagrum skall, ifall särskild sjukavdelning vid kommunal vårdanstalt inrättas, skötare och vårdare vid avdelningen hava samma kompetens som för sjuksköterska resp. -vårdare vid allmän kommunal sjukvårdsanstalt är föreskriven. Emellertid torde sjukvårdsförhållandena i landskapet icke påkalla inrättandet i fattigvårdsanstalt av fullständig sjukavdelning. Vid Ålands kommunalhem, som under många år framåt ensamt synes kunna fylla kommunernas gemensamma behov av fattigvårdsanstalter, finnes icke någon sjukavdelning, utan överföras de internier, som äro i behov av sjukhusvård, till det närbelägna Allmänna sjukhuset i Godby. Den sjukavdelning, som vid detta kommunalhem och eventuell annan framtida kommunal fattigvårdsanstalt kan komma ifråga, synes därför icke behöva vara inrättad som fullständigt sjukhus. Det synes därför även obehöfligt att skötare och vårdare vid sådan avdelning, som kan bliva inrättad för vården av lindrigare fall, skall vara så högt kvalificerad som förslaget avser. Utskottet har därför, utgående från dessa synpunkter, från mom. 2 strukit sista meningen, som rör skötarens och vårdarens allmänna kompetens. För den händelse landstinget tilläventyrs anser, att efter-gift icke kan beviljas i kompetensfordringarna, synes mom. 2 böra kompletteras och innehållet av kompetensvillkoren angivas i lagen, på det att lagens användande må underlättas.

§ 40. Texten använder å sista raden uttrycket "detta år", ehuru fråga är om två år. Utskottet har i stället för ordet "detta" infört ordet "sagda", vilket även användes av § 40 i gällande landskapslag.

§ 49 och § 50. Med hänsyn till ifrågavarande förvaltningsområdes allmänna natur är det alldeles riktigt, att kommunerna för erhållande av gottgörelse för meddelad fattigvård i de fall, då fattigvården icke bör stanna kommunerna eller enskild till last, skola vända sig till landskapsnämnden, men utskottet är icke alldeles övertygat om att detta kan gälla även för de fall, då gottgörelse yrkas för fattigvård, som

lämnats åt icke finsk medborgare. I vissa fall skall sådan fattigvård på grund av internationell konvention stanna finska staten till last, i andra fall åter skall fattigvården ersättas av vederbörande främmande stat. Visserligen säges i § 50 mom. 3: "Har med annan stat ingåtts avtal om lämnande åt dess medborgare av fattigvård i Finland, lände dock till efterrättelse, vad därom är särskilt stadgat", men huruvida detta stadgande har avseende på att gottgörelsen i sådana fall i sista hand skall utgå ur statens medel och endast förmedlas av landskapet eller om därmed avses att ordningen för ansökandet av gottgörelsen i sådant fall skall bli oförändrad är icke alldeles klart. Måhända är meningen likväl den, att all av kommunerna meddelad fattigvård, för vilken gottgörelse skall utgivas, i första hand skall betalas ur landskapsmedel, då § 49 mom. 1 p. 1) icke gör åtskillnad mellan fattigvård, som stannar republiken till last och sådan, som skall ersättas av främmande stat. Med hänsyn till fattigvårdsutgifternas allmänna karaktär vill utskottet likväl icke framställa något ändringsförslag, men anser sig dock böra påpeka förekomsten av en viss risk för landskapet, ifall landskapsnämndens prövning i något fall icke skulle sammangå med den efterprövning, som kommer att från statsmyndighets sida företagas, då fråga uppstår om ersättning åt landskapet för fattigvård, som bör bäras av statsverket.

Hänvisande till ovanstående föreslår utskottet vördsammast

att landstinget ville godkänna den föreslagna landskapslagen om fattigvården i landskapet Åland, dock sålunda, att nedannämnda paragrafer erhålla följande ändrade lydelse:

§ 27.

För personer, som äro i behov av fattigvård, men icke kunna erhålla understöd i hemmet eller lämpligen utackorderas i enskilda hem, skall kommun underhålla kommunalhem.

Två eller flere kommuner kunna med landskapsnämndens begivande hava gemensamt kommunalhem.

Landskapsnämnden äger att på ansökan tillsvidare eller för viss tid befria kommun från skyldigheten att anskaffa kommunalhem eller andel i sådant, därest det i anseende till fattigvårdsförhållandena ej är för kommunen erforderligt.

I kommunalhem må icke män och kvinnor, förutom äkta makar, bo i samma rum. Även i övrigt må internernas sammanförande ske på lämpligt sätt med beaktande av deras ålder, hälsotillstånd, vanor, moraliska utvecklingsståndpunkt och levnads-sätt.

Har med svår sjukdom behäftad nödställd, i brist på annan lämplig vårdplats, intagits i kommunalhem, må han icke utan tvingande skäl vårdas i samma rum som andra interner.

Barn, som fyllt två år, må vårdas i kommunalhem endast tillfälligtvis, tills annan plats hinner anskaffas.

§ 34.

Ledig befattning såsom föreståndare eller föreståndarinna för kommunal fattigvårdsanstalt eller såsom sköterska eller vårdare vid sjukavdelning skall anslås ledig. Å val av innehavare av sådan befattning skall fastställelse utverkas hos landskapsnämnden. Fastställes icke valet, skall befattningen ofördröjligen ånyo anslås ledig.

Till föreståndare eller föreståndarinna för fattigvårdsanstalt må godkännas endast person, som bevisligen är skickad att handhava sådan befattning.

§ 40.

Finsk medborgare har, med nedannämnda undantag, i avseende å fattigvård hemortsrätt i den kommun, där han senast under två år varit mantalsskriven, utan att han, hans hustru eller hans minderåriga barn under sagda år åtnjutit i § 1 mom. 1 avsedd fattigvård.

Vidare får utskottet fördröjsammast föreslå,

att landstinget ville giva landskapsnämnden i uppdrag att inkomma med förslag till ordnandet av fattigvårdsinspektionen i landskapet Åland.

Mariehamn den 19 november 1937.

på lagutskottets vägnar:

Robert Rosenblad.

Arvid Lippert.

varande i utskottet: Rob. Rosenblad, Johannes Eriksson, Georg Sundman,
Johannes Holmberg, samt suppleanterna Fanny Sundström och Jonatan Sjö-
blom alternativt med varandra.